

УРОК № 3 (06 - 10.04.)

Тема уроку: **Варіації.**

Веселе і сумне... Скорботне і грайливе... Радісне і стримане... Здатне зобразити картини природи та народних свят... І все це — неосяжне музичне мистецтво. Кожен твір, навіть якщо його назва співпадає з назвою будь-якого іншого, є неповторним. А чи може один твір увібрати в себе все те розмаїття, про яке я щойно говорив. З'ясуймо це сьогодні на уроці.

Розмова піде про **ВАРІАЦІЇ.**

— **Варіація, варіювання, варіювати, варіант** — ось слова, які знайомі кожному мало не з першого класу. У будь-якому разі на контрольних з математики завжди дають кілька варіантів завдань. Ми так звикли до цього слова, що нам нема коли вдумуватися в його сенс.

А між тим воно означає зовнішню зміну форми за умови незмінності сутності. А це, як ви розумієте, таке часте явище в житті, що виникає на кожному кроці.

Адже чому ваші завдання і приклади на контрольних називають варіантами? Тому що ті й інші однотипні, будуються за одним принципом. Тільки числа різні й умови.

Що ж стосується музики, то кожен, звісно, помічав, як часто під час повторення ми дещо змінюємо мелодію. Це і є варіант.

Але справа не тільки в цьому. Музика взагалі не буває без варіювання. Це закон. Такий самий закон, як і те, що музика не буває без повторення. А де повторення — там і зміна. Наші дні можуть бути схожі як краплі води, проте вони все одно різні. Змінюється все, що рухається, що відбувається в часі.

Цікаво, що, варіюючи музику, композитор тим самим її затверджує, закріплює в пам'яті. Змінюючи, він ніби розглядає її з різних боків, намагається побачити всі її можливості, переконатися в її красі та досконалості.

Варіація — це найстаріша музична форма, в основі якої — тема та її видозмінені повторення. Витоки варіації слід шукати в народній музичній творчості, виконавській діяльності співаків та особливостях звучання

музичних інструментів. Свій розвиток вони отримали у творчості Й. С. Баха, Г. Ф. Генделя. Часом композитори пишуть варіації на народні теми або на музику інших композиторів — на знак вдячності.

Зазвичай варіації — це інструментальна музика. Але варіюються найчастіше найпопулярніші пісенні або танцювальні мелодії. Інструмент немовби розфарбовує на всі лади той малюнок, який укладено в мелодії.

Музичний жанр варіацій дуже багатий за своїми можливостями. Він — один із найстаріших, але достатньо широко використовується і в сучасній музиці. Клавесиністи XVII—XVIII століть любили так звані орнаментальні варіації, в яких мелодія немовби розфарбовувалася фігураціями. Дуже багато яскравих і захоплюючих варіацій ви знайдете у Ф. Й. Гайдна, В. А. Моцарта, Л. ван Бетховена. Цілі сюжети вкладали в цю форму Р. Шуман та П. Чайковський.

Варіації можна зустріти в джазі, в симфонічній музиці, в інструментальній, і навіть у виконанні народних інструментів.

Варіації — жанр камерно-інструментальної музики; твір, у якому основна тема повторюється кілька разів у зміненому вигляді.

Мелодію, яка з'являється на початку твору, композитор щоразу змінює і представляє її слухачеві інакше. Так, в одній варіації можуть змінитися гармонія, в іншій — ритм; у якійсь музична тема прикрашається новими звуками (змінюється фактура). Однак у кожній варіації завжди можна розпізнати початкову тему, якою видозміненою вона не була б.

Слухання музики: Варіації на тему Української народної пісні “ Йшли корови із діброви “. За посиланням:

<https://www.youtube.com/watch?v=43okotyVh0g>

<https://www.youtube.com/watch?v=IHWkMgR6InU>

Продовження розучування пісні: « А мрії летіли ». За посиланням:

<https://www.youtube.com/watch?v=JRyTwcrdtiM>

Завдання: Робота над літературним та музичним текстом пісні. Знайти варіації на теми українських народних пісень в сучасній обробці.

